Sayı – 15

Harp Mecmuası

Yıl – 2

Kanun-ı evvel 1332

Rebiulevvel 1335

Fiyatı: 1 kuruş

İdârehâne: İstanbul – Cağaloğlu
Kapalıfurun Sokağı numro 6
(Telefon 1854)

On beş günde bir çıkar asker ve
muharebeden bahs eder risale-i musavvere

İstanbul ve vilayât için posta
ücreti de dahil olduğu halde bir
yıllık iştirak bedeli **25** kuruş

T.C. BAŞBAKANLIK
BASIN YAYIN VE
ENFORMASYON
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Uzak harp cephelerini teftişde: Niş şehrinde Bulgar kumandanı, başkumandan vekilimize bu yoldan geçen kıt'âtımıza dair nakl ederken.

Harp Mecmuası

Kanun-ı evvel 1332

Rebiulevvel 1335

T.C. BAŞBAKANLIK
BASIN YAYIN VE ENFORMASYON
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Şiir:

SERHADDEKİ ASKERE

Deden şehnâmeler magbûtu bir çok vakalar yapmış,
Cesetten destanlar, ruhtan mecmualar yapmış;

Senin necdetli hûnundan da oğlun şâheser bekler,
Bedâyi' ihtirâ eyler ölüm bahsinde erkekler.

Vücûdun muktedir olmaz da na'şın kurtarır belki!
Halâs etmek ne devlet na'ş-ı fersûdenle bir mülki

Gelir tayfın kadîdin tahtı bekler tâcı hıfz eyler;
Çıkan rûhun uçar ulviyyet-i mîrâcı hıfz eyler.

Bugün na'ş-ı nebî gelmiş senin azminde medfûndur,
Cömert olmazsa din uğrunda hûnun Kabe dil-hûndur;

Sen olmazsan yarın yoktur vatan nâmında bir toprak,
Bugün cevvâl elin tutmazsa bezdir taptığın bayrak!

Bugün hallet muallak kalmasın mabedlerin târı,
Yarın dünyada yer bulmaz alınlar secde mikdarı!

Dilersen pâyitahtın olmasın hicranlı kalbinde,
Süleyman'ın, Selim'in, Fâtih'ın destârı bir ukde;

Dilersen yapmasın düşman hükümdârânı ey bedbaht;
Yarın hep pâdişâhân-ı selef sandukasından taht;

Dilersen gezmesin zilletle hüsranlarla yerlerde,
Eğilmek bilmeyen cephen Hudâ'dan başka bir ferde;

Cerî göğsünde kan lazım, gayûr alnında bir çok ter,
Bugün ceddin kadar gayret yetişmez fazla azim ister!

Muazzam altı asrın imtidâd-ı nûru nesc etmiş
Gelip târihinin sırtında bir şîrâze-i müthiş;

Evet lâkin, bugün ecrâmı sarsan gird-bâd işte
Helâlinden bırakmak istemez bir parça serrişte;

Elin gevşerse şâyet bir ufak meyl-i rehâvetle,
Düşer sıtıyle (?) mağrûr olduğun bayrak mezelletle,

Kopar târihinin şîrâze-i te'yîdi bir günde,
Hazan-ı saltanat ağlar uçan yapraklar üstünde!

Bugün azmin hurûşân olmamış, yahut gecikmişse
Yarın artık ne ferdâ var ne bir yer var ne bir kimse!

Ne dârâtın ne tarihin kalır her şey biter her şey;
Çürür tâbut-ı devlet gün geçip gittikçe peyderpey

Evet, ânî ölüm bir kurtuluş bir zevktir, lâkin
Felâkettir ki tedrîcen biter enkâzı bir mülkin

Ezilmek istemezsen sen vatan enkâzı altında
Yetiş teyîde kâdir ellerin var haydi vaktinde

Yetiştin, bezl-i cân, bezl-i emel, bezl-i eyâl ettin;
Ecelle âşinâ çıktın, ölümle hasbihâl ettin;

Fakat dört beş yıl evvel tam aman yâ Rabb ne sarsardı,
Beyaz alnında bir zıll bir çamur bir kirli şey vardı,

Yıkanmış parlıyor artık bugün hûn-ı necîbinle;
Değil arkanla artık işte tam göğşünle kalbinle

Gelip çarpıştı a'dâ-yı vatan bir dalga şeklinde;
Cerî göğsün demir tînetli bir sâhil kadar zinde,

O alçak dalganın pîşinde yükseldikçe yükseldi,
Çıkıp ser-i şâhik a'sâr ucundan burca yükseldi!

Tahakküm eyledin âfâka, hâkim oldun eflâke,
Görünmez oldu bilsem nerdedir düşman denen gölge?(*)

Fakat fahretme erkendir, vazîfen bitmemiştir bak
Yed-i a'dâya geçmiş inleyen mâtem tutan toprak

Nedir bildin mi? Nâmûs-i siyeh bahtındır, ey erkek!
Kolaydır belki cân vermek fakat güç memleket vermek!

Girîbân-ı vatandır bekliyor bir dest-i istirdâd
O topraklar ki zerrâtında inler bir yığın ecsâd!

Midhat Cemal

* Çanakkale

شعر:

سرحدده‌كى عسكره

دده‌ك شهنامه‌لر مغبوطى برچوق وقعه‌لر ياپمش ،
جسددن داستانلر، روحدن مجموعه‌لر ياپمش ؛

سنك نجدتلى خونكدن‌ده اوغلك شاه اثر بكلر ،
بدايع اختراع ايلر أولوم بحثنده أرككلر .

وجودك مقتدر اولمازده نعشك قورتارير بلكه !
خلاص ايتمك نه دولت نعش فرسوده‌كله برملكى !

كلير طيفك قديدك تختى بكلر تاجى حفظ ايلر ؛
چيقان روحك اوچار علويت معراجى حفظ ايلر .

بوكون نعش نبى كلمش سنك عزمكده مدفوندر ،
جومرد اولمازسه دين اوغرنده خونك كعبه دلخوندر ؛

سن اولمازسه‌ك يارين يوقدر وطن نامنده برطوپراق،
بوكون جوال ألك طوتمازسه بزدر طاپديغك بايراق!

بوكون حل ايت معلق قالماسين معبدلرك تارى ،
يارين دنياده يربولماز آلنلر سجده مقدارى !

ديلرسه‌ك پايتختك اولماسين هجرانلى قلبنده ،
سليمانك، سليمك ، فاتحك دستارى برعقده ؛

ديلرسه‌ك ياپماسين دشمن حكمدارانى اى بدبخت ؛
يارين هپ پادشاهان سلف صندوقه سندن تخت ؛

ديلرسه‌ك كزمه‌سين ذلتله خسرانلرله يرلرده ،
أگيلمك بيلمه‌ين جبهه‌ك خدادن باشقه برفرده ؛

جرى كوكسكده قان لازم، غيور آلنكده برچوق تر،
بوكون جدك قادار غيرت يه‌تيشمز فضله عزم ايستر !

معظم آلتى عصرك امتداد نورى نسج ايتمش
كلوب تاريخكك صيرتنده برشيرازۀ مدهش ؛

أوت لكن، بوكون اجرامى صارصان كردباد ايشته
هلالكدن براقمق ايسته‌مز برپارچه سررشته ؛

ألك گوشرسه شايد براوفق ميل رخاوتله،
دوشر صيتيله مغرور اولدوغك بايراق مذلتله ،

قوپار تاريخكك شيرازۀ تأييدى بركوند ،
خزان سلطنت آغلار اوچان ياپراقلر اوستنده !

بوكون عزمك خروشان اولمامش، ياخودگجيكمشسه
يارين آرتيق نه‌فردا وار نه‌برير وار نه‌بركيمسه !

نه داراتك نه‌تاريخك قالير هرشى بيتر هرشى ؛
چورور تابوت دولت كون كچوب كيتدكجه پى‌درپى ...

أوت ، آنى أولوم برقورتولوش بر ذوقدر، لكن
فلاكتدركه تدريجاً بيتر انقاضى برملكك .

أزيلمك ايسته‌مزسه‌ك سن وطن انقاضى آلتنده
يتيش تأييده قادر أللرك وار هايدى وقتنده .

يتيشدك ، بذل جان ، بذل امل ، بذل عيال ايتدك ؛
اجلله آشنا چيقدك، أولومله حسبحال ايتدك ؛

فقط درت بش ييل أول تام آمان يارب نه‌صرصردى ،
بياض آلنكده برظل برچامور بركيرلى شى واردى ،

ييقانمش پارلايور آرتيق بوكون خون نجيبكله ؛
دكل آرقه‌كله آرتيق ايشته تام كوكسكله قلبكله

كلوب چارپيشدى اعداى وطن بردالغه شكلنده ؛
جرى كوكسك دمير طينتلى برساحل قدر زنده ،

او آلچاق دالغه‌نك پيشنده يوكسلدكجه يوكسلدى ،
چيقوب سر شاهق اعصار اوجندن برجه يوكسلدى !

تحكم ايله‌دك آفاقه ، حاكم اولدك افلاكه ،
كورونمز اولدى بيلسه‌م نره‌دور دشمن‌دينن كولكه ؟ [*]

فقط فخر ايتمه ايركندر، وظيفه‌ك بيتمه‌مشدر باق
يد اعدايه كچمش ايكله‌ين ماتم طوتان طوپراق

نه‌دو بيلدكمى ؟ ناموس سيه‌بختكدر، اى أركك !
قولايدر بلكه جان ويرمك، فقط كوچ مملكت ويرمك !

كريبان وطندر بكله‌يور بردست استرداد ،
او طوپراقلركه ذراتنده ايكلر برييغين اجساد !

مدحت جمال

[*] چاناق قلعه .

:Galiçya Mefahirinden

[*] FAHREDDIN ÇAVUŞ

1

Gecenin mâtemdar perdesi muhârebenin dehşetini örtmüştü o günün havl-engiz tarrakaları vâveylâsı mahşerî karanlıkların ebâdı içinde dinleniyor gibiydi... Herşeye az veya çok bir kesel târi...

Ara sıra bir yaylım ateş.. Bu, kim bilir ne kadar mütenebbih havâsın bakiyye-i tehevvürü!... Bir, birkaç top! Sanki îlân-ı mütâreke eden gecenin mütehevvirlere karşı sayha-ı tehdîdi.

Fahreddin Çavuş, tüfeğine yaslanmış vakur tavrıyla bu muğfil mütarekenin feshini hazırlayan nâ-tüvân asabiyyeti temâşâ ediyormuş gibi dalgındı. Gündüzün çok yorulmuş "Bekerhouse/Beackerhouse" ormanının cenûb kenarındaki sâlhurde ağaçların her birinin dibine bir Moskof cesedi dikmek için akşama kadar parmağını makineli tüfeğinin tetiğinden ayırmamıştı.

Bu günün hamûle-i şân ve şerefi onun rûhuna bir inbisat-i nevîn vermiş, meşgûl-ı hayâl düşünüyor... Etrâfını saran üçer beşer kişilik meclislerin harâretli bahislerine ehemmiyet vermiyor; hatta bu muhâverelerden kendisine, kendi menâkıbine âid olanları bile işitmiyordu. Herkes ondan, onun nişancılığından, metânetinden, sürat-i intikâlinden bahsediyor; o, hiç duymuyordu bile.

Onun tefekkürâtı kendi samîmî hatıratına aitti. Bunları tahattur etmeyi kastetmeden sükûn ve istirâhatın tahrik edildiği bir faâliyet-i dimâgiye ile tahayyül eyliyordu. Hayaller, bir sinema şeridi gibi berkî bir fâsıladan sonra yekdiğerini takib ediyor. Onu bazen vatanına, hâr ve rahîm aile yuvasına yaklaştırıyor, sokuyor; bazen yalnız ve tenha tâ uzaklara götürüyor, bırakıyor.

O, bu düşüncelerle müskir bir huzûz içinde ne vakitten beri sevdiklerine karşı duyduğu hicrânı uyutuyordu. Bir gün yine böyle dalmıştı. Dışarıda çalınan davulların sesi vicdânında derin bir teessür, lâkin pederini şehîd eden ve oğlunu küçük yaşta yetim bırakan düşmanına karşı büyüttüğü intikâmın zamân-ı hululünü idrâk eyleyen bir müntakim, fiil-i intikâmın arefesinde nasıl pür-kin ve şevk-i müteheyyic ise öyle bir teessür husûle getiriyordu.

Necmeddin, pür neşe koşa koşa içeri girdi ve babasının kucağına atılarak tombul kollarıyla boynuna sarıldı, acûl ve tıflânî bir edâ ile merak-âver bir şeyi anlatıyormuş gibi dizlerinin üstünde sallanarak; "Baba! Pâdişahımız cenk açmış.. Davullar onun için çalıyormuş, askere gidiyorlar; gidenler ya gâzi, ya şehîd olacaklarmış... Babacığım sen de onlar gibi ya gâzi ya şehîd olmayacak mısın?" diyordu.

Askerlerimiz Galiçya siperlerinde vatan sevgisine dair sohbetde

Bu suâl, kırmızı yanakları üstüne sarkan kıvırcık lüleli saçlarını ihtizâza getirirken iri ve siyah gözlerinin nurunu, uzun kirpiklerinin arasından babasının nazarlarına akıtıyordu.

O, işte şimdi bu hayâli der-âgûş eyliyordu. Ve etrafındakilerden bir cevâba intizâr etmeyerek bilâ-ihtiyâr, âh acaba Necmeddin, ya gâzi, ya şehîd olmak için ayrılan babasını özledi mi? diye sordu. Sonra yine daldı hayâlen memleketinin sihrlerini ta'tîr eden bahçeliklerinin içinde biraz dolaştı. Nihayet birdenbire bir şey hatırlamış gibi vâlidesini gözünün önüne getirdi. O, bir gün hastalığında babasının Plevne'deki hürûcta yaralanan Osman Paşa'yı nasıl sırtında taşıdığını, sonra nasıl şehid olduğunu yastığının başında ağır ağır hikaye ediyordu. Şehid babasını bir lahzâ takdis etti. Sonra onun vefatından milletinin hayatına nakl-i zihn eyledi. Mohaç muhârebelerini Viyana muhâsaralarını düşündü ve gururunu kabartan hülâsa-i tefekkürâtını îlân edermişçesine: "Koca Türk buraları kaçıncı defadır kanınla suluyorsun? diye haykırmaktan kendini alamadı.

Fahreddin Çavuş'un tahayyülâtını kimse ihlâl etmiyor ve bilmiyordu. Yalnız, sağ budunun

Siperde Osman Onbaşı-Vatanın nûr-ı ikbâli ona gölge olmuş uyurken

[*] Fahreddin Çavuş 63. Makineli Tüfek Bölüğü'nün 1. Takım Kumandanı olup Galiçya muharebelerinde hârikalar gösteren kahramandır. Künyesi Urfalı Mustafa oğlu Muhammed Fahreddin'dir. 17 Teşrin-i evvel taarruzu hazırlıkları yapılırken bizzad bir keşif icrası esnasında şehit düşmüş ve nâmına izafetle yad edilen Fahreddin Çavuş Tepesi'ne defnolunmuştur.

غالیچیا مفاخرندن:

فخرالدین چاووش [*]

١

کیجه‌نك ماتمدار پرده‌سی محاربه‌نك دهشتنی اورتمشدی . او کونك هول انکیز طراقه‌لری ، واویلاسی محشری قارا کلقلرك ابعادی ایچنده دیکلنیور کبی ایدی. هر شیه آز ویاچوق بر کسل طاری....

آره صره بر یایلیم آتش . . بو، کیم بیلیر نه قدر متنبه حواسك بقیهٔ تهوری !.. بر ، بر قاچ طوپ ! صانکه اعلان متارکه ایدن کیجه‌نك متهورلره قارشی صیحهٔ تهدیدی ..

فخر الدین چاووش ، تفنکنه یاصلانمش وقور طوریله بو مغفل متارکه‌نك فسخنی حاضرلایان ناتوان عصبیتی تماشا ایدیبورمش کبی طالغیندی. کوندوزین چوق یورولمش، «بکر هاوز» اورمانك جنوب کنارنده‌کی سالخورده آغاجلرك هر برینك دیبنه بر موسقوف جسدی دیکمك ایچون اقشامه قدر پارمغنی ماکنه‌لی تفنکنك تتکندن آیرمامشدی.

بو کونك حمولهٔ شان و شرفی اونك روحنه بر انبساط نوین ویرمش، مشغول خیال دوشونیور . . اطرافنی صاران اوچر بشر کیشیلك مجلسلرك حرارتلی بحثلرینه اهمیت ویرمیور ؛ حتی بو محاوره‌لردن کندیسنه ، کندی مناقبنه عائد اولانلری بیله ایشیتمیوردی. هر کس اوندن، اونك نشانجیلغندن ، متانتندن ، سرعت انتقالندن بحث ایدیبور ؛ او ، هیچ دویمیوردی بیله .

اونك تفکراتی کندی صمیمی خاطراتنه عائد ایدی. بونلری تخطر ایتمکی قصد ایتمه‌دن سکون و استراحتك تحریك ایلدیکی بر فعالیت دماغیه ایله تخیل ایلیوردی . خیاللر ، بر سینه‌ما شریدی کبی برقی بر فاصله‌دن صوکرا یکدیکرینی تعقیب ایدیبور. اونی بعضاً وطننه، حار و رحیم عائله یوواسنه یاقلاشدیرییور ، صوقیور ، بعضاً یالکز و تنها تا اوزاقلره... کوتوریبور براقیور .

او، بو دوشونجه‌لرله مسکر بر حظوظ ایچنده نه‌وقتدنبری سودکلرینه قارشی طویدیغی هجرانی اویوتیوردی . بر کون ینه بویله طالمشدی . طیشاروده چالینان داوولرك سسی وجدانده درین بر تأثر ، لکن پدرینی شهید ایدن واوغلنی کوچوك یاشده یتیم براقان دوشمانه قارشی بویوتدیکی انتقامك زمان حلولنی ادراك ایلین بر منتقم ، فعل انتقامك عرفه‌سنده نصل پرکین و شوق متهیج ایسه اویله بر تأثر حصوله کتیریوردی.

نجم‌الدین، پرنشئه قوشه، قوشه ایچری کیردی و باباسنك قوجاغنه آتیله‌رق طومبول قوللریله بوینه صارلدی ، عجول وطفلانه برادا ایله مراق‌آور برشیٔ آکلاتیورمش کبی دیزلرینك اوستنده صاللانه‌رق بابا ! پادشاهمز جنك آچمش . داوولر اونك ایچون چالیبیورمش ، عسکره کیدیبورلر؛ کیدنلر یا غازی ، یا شهید اوله‌جقلرمش ... باباجغم سن‌ده اونلر کبی یاغازی، یاشهید اولمایه‌جقمیسك؟ دییوردی .

عسکرلرمز غالیچیا سپرلرنده وطن سوکیسنه دائر صحبتده

بو سؤال ، قیرمزی یناقلری اوستنه صارقان قیوریجق لوله‌لی صاچلرینی اهتزازه کتیریرکن ایری وسیاه کوزلرینك نورینی ، اوزون کیرپیکلرینك آره‌سندن باباسنك نظرلرینه آقیتیوردی .

او، ایشته شمدی بو خیالی درآغوش ایلیوردی . و اطرافنده‌کیلردن بر جوابه انتظار ایتمه‌یه‌رك بلا اختیار ؛ آه : عجبا نجم الدین، یاغازی، یاشهید اولق ایچون آیریلان باباسنی اوزله‌دمی؟ دیه صوردی . صوکرا ینه طالدی خیالاً مملکتنك سحرلرینی تعطیر ایدن باغچه‌لکلرینك ایچنده بر آز طولاشدی. نهایت‌بردنبره برشی خاطرلامش کبی والده‌سنی کوزینك اوکنه کتیردی. او ، برکون خسته لکنده باباسنك پلونه‌ده‌کی خروجده یارالانان عثمان پاشایی نصل صیرتنده طاشیدیغنی، صوکرا نصل شهیداولدیغنی یاصدیغنك باشنده آغیر، آغیر حکایه ایدیبوردی. شهید باباسنی برلحظه تقدیس ایتدی. صوکرا اونك وفاتندن ملتنك حیاتنه نقل ذهن ایلدی. مهاج محاربه‌لرینی، ویانه محاصره‌لرینی دوشوندی وغرورینی قابارتان خلاصهٔ تفکراتنی اعلان ایدرمشجه‌سنه: «قوجه‌تورك! بورالری قاچنجی دفعه‌در قانکله صولیورسك ؟ » دیه حایقیرمقدن کندینی آله‌مادی .

فخرالدین چاووشك تخیلاتنی کیمسه اخلال ایتمیور، وبیلمیوردی. یالکز، صاغ بودونك

سپرده عثمان اونباشی – وطنك نور اقبالی اوڭا کولکه اولمش اویورکن

[*] فخرالدین چاووش، ٦٣نجی ماکنه‌لی تفنك بلوکنك برنجی طاقم قوماندانی اولوب غالیچیا محاربه‌لرنده خارقه‌لر کوسترن بر قهرماندر . کنیه‌سی اورفه‌لی مصطفی اوغلی محمد فخرالدین‌در. ١٧ تشرین اول تعرضی حاضرلقلری یاپیلیرکن بالذات بر کشف اجراسی اثناسنده شهید دوشمش و نامنه اضافتله یاد ایدیلن فخر الدین چاووش تپه‌سنه دفن اولونمشدر .

Romanya Cephesi'nde askerlerimiz Başkumandan Vekilimiz önünden Tuna'yı geçmeye giderlerken

Galiçya'da müttefik zâbitanla beraber bir fırkamızın karargâhında

Askerlerimiz mola esnasında

değişir, hatta uykularda bile bir başkalık vardır. Serâpâ tıkız kesilmiş vücûdu ince bir tül gömlek gibi sarar, uykudan ziyade latîf bir gaflet. Tabiî rüyası da aynı rikkatte. En ince bir hareket, bu tülden gafleti dağıtmaya kâfîdir.

İşte nöbetciler hattının biraz gerisine bakılırsa görülür ki Galiçya kahramanları da ötede beride safa-yı vicdan aleminin semavî rüyalarına bürünmüş oldukları halde dem-güzar-ı vecd ve istiğrak!.. Bunu çehrelerinde nümayan olan tebessümde işhâd eyler. Kim bilir her birinde nasıl bir tehessür-i cansûzun tesellâ-yı manevîsi mübeddel-i sürur olmuş yaşıyor?..

Bazan bir mermi gelir; birinin, bir kaçının huzur ve rüyâsını ebede tahvîl eyler. Şehîd uzanır, fakat ruhu safâsıyla, rüyâsıyla illiyyîne uçar...

Yine böyle bir mermi, serseri bir obus mermisi canhıraş bir infilak ile birkaç şehidin cesedini, savurduğu topraklarla örttü. Fahreddin altında dinlendirdiği sol ayağını da uzatıp başını da makineli tüfeğe yasladığı zaman, ah acaba Necmeddin ya gâzi, ya şehîd olmak için ayrılan babasını özledi mi? diye söylendiğini pek uzağında olmayan mülâzımı işitmişi. Ondan sonra artık ısınmak için beş on adım ötede yakılmış olan ateşin açık turuncu şûleciği Fahreddin Çavuş'un harekâtını tedkik için genç mülazıma epey yardım etti.

"Koca Türk" diye başlayan ebedî nidâ-yı istifhâmı fırlattıktan sonra acaba ne düşünüyordu? Büyük Tûran kardaşlığını mı?. İşte bu genç mülâzımı da düşündürmeye başladı. Mühârebe meydanında pek iyi tanıdığı Fahreddin Çavuş'a bakıyor ve Türk kahramanındaki meziyetlerinin büyük Türk soyundan sürüp gelme ırkî mîraslar olduğuna hükmediyordu. Şimdi iki asker hissen, fikren bir yaşıyorlar; ara sıra gecenin sükûnunu uğultularıyla boğan top seslerine karşı bir hiç mânâsı ifade eden derûni bir istihfaf-ı nefretkârâne ile lâkayd... Onlar, Galiçya'nın yüksek şâhikalarından vatanlarına ait şeyler düşünüyorlardı.

Vazîfeyi hüsn-i îfâdan mütevellid bir inşirâh vardır ki; insan, lezâiz-i mâneviyeyi ancak bu gibi anlarda anlayabilir. Hele muhârebe meydanlarında kazanılan zaferin neşve-i câvîdânisi içinde kendinin de bir hâssa-ı fahr ve gururu olursa... Alelekser yorgunluk yorgunluğu izâle eder ve hiss-i vazîfe insanın gönlünde bir cennet açar. Görgüler, duygular her şey

روما‌نیا جبهه‌سنده عسکرلرمز باش قوماندان وکیلمز اوکنده طونه‌یی کچمکه کیدرلرکن

غالیچیاده متفق ضابطانله برابر بر فرقه‌مزک قرارکاهنده

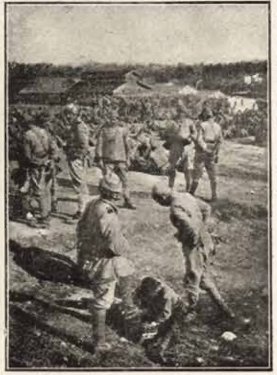

عسکرلرمز مولا اثناسنده

دکیشیر. حتی اویقولرده بیله بر باشقه‌لق واردر. سراپا تیقظ کسیلمش وجودی اینجه بر تول کوملک کبی صارار، اویقودن زیاده لطیف بر غفلت. طبیعی رؤیاسی ده عینی رقتده... اک اینجه بر حرکت، بو تولدن غفلتی طاغیتمغه کافیدر.

ایشته نوبتجیلر خطنک براز کریسنه باقیلیرسه کوریلورکه غالیچیا قهرمانلری ده اوته‌ده بریده صفای وجدان عالمنک سماوی رؤیالرینه بورونمش اولدقلری حالده دمکذار وجد واستغراق!.. بونی چهره‌لرنده نمایان اولان تبسمده اشهاد ایلر. کیم بیلیر هر برنده نصل بر تحسر جانسوزک تسلای معنویسی مبدل سرور اولمش یاشیور؟..

بعضاً بر مرمی کلیر؛ برینک، بر قاچنک حضور ورؤیاسنی ابده تحویل ایلر. شهید اوزانیر، فقط روحی، صفاسیله، رؤیاسیله علیینه اوچار..

ینه بویله بر مرمی، سرسری بر اوبوس مرمیسی جانخراش بر انفلاق ایله بر قاچ شهیدک جسدینی، صاووردیغی طوپراقلرله اورتدی. فخرالدین آلتنده دیکلندیردیکی صول آیاغنی ده اوزاتوب باشنی ده ماکنه‌لی تفنکه یاصلادیغی زمان، آه عجبا نجم الدین یا غازی، یا شهید اولمق ایچون آیریلان باباسنی اوزله‌دی‌می؟ دیه سویله‌دیکنی پک اوزاغنده اولمایان ملازمی ایشتمشدی. اوندن صوکرا آرتق ایصینمق ایچون بش اون آدم اوته‌ده یاقلمش اولان آتشک آچیق طورونجی شعله‌جکی فخرالدین چاووشک حرکاتنی تدقیق ایچون کنج ملازمه اپی یاردیم ایتدی.

قوجه تورک! دیه باشلایان ابدی ندای استفهامی فیرلاتدقدن صوکرا عجبا نه دوشونیوردی؟ بویوک توران قارداشلغنی؟.. ایشته بو، کنج ملازمی ده دوشوندورمکه باشلادی. محاربه میداننده پک ایی طانیدیغی فخرالدین چاووشه باقیور وبو تورک قهرمانندهکی مزیتلرک بویوک تورک صویندن سوروب کلمه عرقی میراثلر اولدیغنه حکم ایدیوردی. شمدی ایکی عسکر حساً، فکراً بر یاشیورلر؛ آره صره کیجه‌نک سکوتنی اوغولتولرله بوغان طوپ سسلرینه قارشی بر هیچ معناسی افاده ایدن درونی بر استخفاف نفرتکارانه ایله لاقید.. اونلر، غالیچیانک یوکسک شاهقه‌لرندن وطنلرینه عائد شیلر دوشونیورلردی.

وظیفه‌یی حسن ایفادن متولد بر انشراح واردرکه، انسان، لذائذ معنویه‌یی آنجق بوکبی آنلرده آکلایه‌بیلیر. هله محاربه میدانلرنده قازانیلان ظفرک نشوهٔ جاویدانیسی ایچنده کندینک ده بر حصهٔ فخر وغروری اولورسه.. علی الاکثر یورغونلق، یورغونلغی ازاله ایدر وحس وظیفه انسانک کوکلنده بر جنت آچار. کورکولر، طویغولر، هرشی

Galiçya'da (Poddişalu) şühedâ mezarlığı âbidesi

Çavuş ayağa kalkmıştı. "Melun Moskof! Bunu senin yanına komam!" diye mırıldanıyordu. Sonra silahını alıp fırladı. Nereye gidiyor? Bunu ihtimal ki kendisi de bilmiyordu. Yalnız kendisinin kabul ettiği ve herkese bunu bellettiği bir prensibi vardı: İntikam almak. Düşmanın her cüretini, her teşebbüsünü cezasız bırakmamak. Şimdi o, bu prensibin peşinden koşuyordu.

Nöbetçiler hattından geçti; "Bekerhouse" kahramanı, intikamını kendine meşale edinmiş karanlıkları yarıyordu. Dikenli çalılar içinden dolaştı, bir dereye indi, bir ağacın dibine sindi, etrafı dinledi akan bir suyun şırıltısından başka bir şey işitilmiyordu. Bir lahza tereddütten sonra yine yavaş yavaş yürümeye başladı. Suyu geçti, yine tevakkuf edip yere kapandı, dinledi, dinledi... Arzusunu tatmin edecek bir çıt bile yok.

Yüksek bir yere çıkıp oradan vaziyete hakim olmaya karar verdi; sarp bir yerden tırmandı, bin müşkilâtla tepeye çıktı. Ooh!... Şimdi artık uzakta soluk bir ziyânın titrediğini görüyordu, ne yapacaktı. Görünen ışık pek uzakta değil miydi? Bir kayanın üstüne oturdu, biraz dinlendi ve sonra geceleyin ecsâmın uzakta göründüğünü düşünerek her halde oraya kadar gitmeye azmeyledi.

Fahreddin Çavuş, büyük bir toprak yığınının önünde, serâpâ tecessüs kesilmiş; en küçük bir şüphe ile lastik top gibi sıçrayacak bir vaziyette. Keskin nazarlarıyla

Galiçya'da kıt'âtımızın yapdıkları siperlerle tel örgülerinin uzakdan görünüşü

Kunduralarını çıkarıp palaska kayışına astı ve medhale doğru dolaştı.

Filhakîka tahmin ettiği gibi burası bir tarassud mevkii idi. Sûret-i mahsûsada oyulmuş ve üzeri toprak ve çalı örülmüş bu taş inin içerisini tenvîr eden mum, her şeyi izah ediyordu. İçindeki zâbit telefonla bir takım emirler vermeye başladı. Artık bunun bir batarya kumandanı olduğuna şüphe kalmamıştı. "Bekerhouse" kahramanı sevincinden bağıracaktı. Tüyleri ürpermiş, bir arslan gibi hemen şikârının üstüne atılmak istiyordu. Belindeki bombayı çıkardı, şimâl ayısını iniyle beraber berhevâ etmeği arzuladı. Sonra bu fikri beğenmedi karşı karşıya gelip mertçesine hesabını görmeye karar verdi; bunu muvâfık bulmadı. İyi haberler almak için kollarını bağlayıp karargâha götüreceğim dedi. İyi haber almak düşüncesi fikrinde en güzel bir tedbirin doğmasına sebep oldu. Meserretinden yumruklarını havaya kaldırarak sen ne vakit olsa benimsin! diye sıçradı, hemen telefon telini araştırmaya başladı.

Çok geçmemişti ki medhali önünde heyecanından yekpâre bir ateş gibi feverân eden Fahreddin Çavuş, selîm bir kuzu gibi iki büklüm telefon telini takip ediyordu. Yürüdü, yürüdü ve sonra ceht ve istikâmetini tayin için bir daha durdu. Şimdi tam kendi siperleri istikâmetinde bulunuyordu. İki gece evvel keşfe çıktığı zaman yanına aldığı beyaz şeritlerden bir deste çıkardı, orada telefon teline bağladı. Doğruca tabur kumandanının yanına koştu. Vaziyet-i askeriyyesini almış binbaşının karşısında canlı bir âbide-i zafer mahâbetiyle anlatıyordu. Beyaz şeridin ucunu bıraktığı zaman, nasiye-i bülendini, binbaşının bûse-i takdiratı örtmüşdü...

Muharebeden bir ay sonra siperlerimizin önünde kalmış Rus cesetleri

karanlıkları delercesine toprak yığınının sağını solunu tedkik ederken açılmış bir mazgaldan görünmemeye çalışıyordu.

Evet, avcı siperi değil münferid bir hendek olsa olsa bir tarassud mevkiidir. Arkadan dolaşıp medhalinden içine bakmalı ne var ne yok? dedi.

صحیفه ۲۲۹ — حرب مجموعه سی — صایی ۱۵

غالیچیاده (پوددیشولی)ده شهدا مزارلغی آبده سی

غالیچیاده قطعاتمزك یاپدقلری سیپرلرله تل اورکولرینك اوزاقدن کورونوشی

محاربه دن بر آی صکره، سیپرلرمزك اوکنده قالمش روس جسدلری

kuvâ-yi hayâtiyyesini ifnâ için irtikâb edilen kasıtlar müvâcehesinde yükselen feryâda: "Adam ne be's var?" diye bir hiss-i hicâp duymadan sırıtıldı. Camiler mi yıkılmadı, mahkemeler mi tekmelenmedi?...

O, kibir ve nahvetiyle bizleri bir hande-i istihzâdan başka bir şeye lâyık görmeyen sırıtkan İngiltere, o şuursuz Fransa, o bî-his Rusya ve o arsız İtalya, hukûka mı tecâvüz etmediler? Mukaddesâta mı dokunmadılar? İrtikâb etmedikleri hangi cinayet, hangi fesâd kaldı? Bunlar fezada mahv mı olacak? Âfâk, dinlesin! Beşere îsâr etmiş oldukları zulmün enînleri duyulur. Bunun her kalpte bir makesi var.

İşte Fahreddin Çavuş'un düş hamiyyetinde de âh eden ukde... O, bunun için Allah'ına yalvarıyor, yaşamak istiyordu. Çünkü dimağı, tatlı intikamın şirin lezzetini duymak arzusuyla tutuşuyor. Bu zevki duymamak defter-i hayâtını elim bir hicran ile hülâsa etmek demekti. Bunu böyle hicranla kapamak istemiyordu. Boğuşacak, boğuşacak ve ancak gönlünün tatmin edilmiş mallarından mensûc bir kefene sarınarak sahne-i cidâli terk edecekti.

Bugünleri ne kadar iştiyakla beklemişti!... Ne vakit bir taarruz olacak dense, bayram gününü karşılayan çocuklar gibi, sevincinden gözlerine uyku girmezdi.

Nihayet Rus taarruzu başladı. Büyük günün şerefli saniyeleri, kalplerin şevkli darbânıyla hemâyâr

Onbeş dakika sonra, düşman bataryasına verilen emirler aynen alınıyor ve ateş tanzim ediliyordu ki: bu esnâda Fahreddin Çavuş da tekrar şikârına gidiyordu. Artık tarassud mevkiindeki batarya kumandanı bataryasıyla birlikte intikamın kahhâr pençesinde idiler.

-2-

Büyük Rus taarruzunun mukkadimâtı başlarken Fahreddin Çavuş diyordu: Aziz-i zû-intikam olan Allah, sen bugün beni mecruh veya şehid olmaktan siyânet et!

Niçin?... Ölümden mi korkuyordu? Hayır! Onun kalbinde milletinin

Adana mektebi izcileri — İsmini taşıdıkları kumandanlarına karşı

İkinci Orduda sıhhî faaliyetler - Ordu kumandanı İzzet Paşa, yeni tesis edilen bakteriyolojihane küşad resminde.

sîne-i sâfına açılmış cerhaların sızıları; onun vicdanında, saltanât-ı İslâmiye'yi yıkmak için padişahın tahtını baltalamak isteyen darbelerin akisleri var... Şark'tan garba kadar heder edilmiş İslâm kanıyla bulanan gözleri, vatanda açılan gülleri bile birer kan pıhtısı şeklinde görüyor.

Neler yapılmıştı? Kaç defalar. Sarmaşıklar içinde mini mini yavrusunun kahkahalarını dinleyen bir vâlidenin mesud yuvasından; firâş-ı ihtizârda bir pederin başı ucunda sefâletle ağlayan bedbaht bir aile obasına kadar. Bütün hânümânlar matemlere boğulmuş, sönmüştü.

Kaç defalar... Tevcih edilen hıyânetler karşısında İslâm'ın namusu titredi, tarihi çiğnendi kaç defalar.. İslâmın

اون‌بش دقیقه صوكرا، دوشمن بطریه‌سنه ویریلن امرلر عیناً آلینیور و آتش تنظیم ایدیلیوردی كه: بو اثناده فخرالدین چاووش‌ده تكرار شكارینه كیدییوردی .

آرتق ترصد موقعنده‌كی بطریه قوماندانی بطریه‌سیله برلكده انتقامك قهار پنجه‌سنده ایدیلر...

۲

بیوك روس تعرضنك مقدماتی باشلاركن فخرالدین چاوش دیبوردی: — عزیز ذو انتقام اولان الله، سن، بوكون بنی مجروح ویا شهید اولمقدن صیانت ایت!

نیچون ؟.. اولومدنمی قورقیوردی؟ خایر ! اونك قلبنده ملتنك

قوای حیاتیه‌سنی افنا ایچون ارتكاب ایدیلن قصدلر مواجهه‌سنده یوكسه‌لن فریاده: «آدم نه بأس وار ؟!» دیه برحس حجاب طویمه‌دن صیریتیلدی. جامعلری ییقلمادی، محكمه‌لری تكمه‌لنمدی ؟..

او ، كبر و نخوتیله بزلری برخندهٔ استهزادن باشقه برشیئه لایق كورمه‌ین صیریتقان انكلتره ، او شعورسز فرانسه، او بی‌حس روسیه واو عارسز ایتالیا، حقوقه‌می تجاوز ایتمه‌دیلر؟ مقدساته‌می طوقونمادیلر؟ ارتكاب ایتمدكلری هانكی جنایت، هانكی فضاحت قالدی؟ بونلر، فضاده محوی اوله‌جق ؟.. آفاق ، دیكلمسین! بشره ایثار ایتمش اولدقلری ظلمك أنینلری طویولور . بونك هرقلبده برمعكسی وار .

ایشته فخرالدین چاووشك دوش حمیتنده‌ده آه ! ایدن عقده ... او، بونك ایچون اللهنه یالواریبور، یاشامق ایستیوردی چونكه دماغی، طاتلی انتقامك شیرین لذتنی طویمق آرزوسیله طوتوشیور، بوذوقی طویمامق دفتر حیاتنی الیم برهجران ایله خلاصه ایتمك دیمكدی . بونی بویله هجرانله قاپامق ایستمیوردی. بوغوشه‌جق ، بوغوشه‌جق .. وآنجق كوكلنك تطمین ایدلمش مالرندن منسوج بر كفنه صارینه‌رق صحنهٔ جدالی ترك ایده‌جكدی .

بو كونلری نه‌قدر اشتیاقله بكلمشدی! .. نه‌وقت برتعرض اوله‌جق دینسه ، بایرام كونی قارشیلایان چوجقلر كبی، سه‌ونجندن كوزلرینه اویقو كیرمزدی .

نهایت روس تعرضی باشلادی، بیوك كونك شرفلی ثانیه‌لری ، قلبلرك شوقلی ضربانیله هم‌عیار

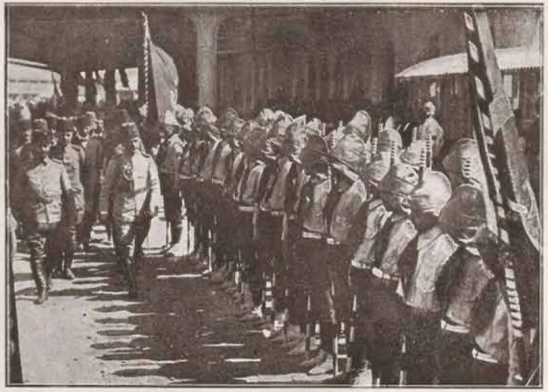

اطنه مكتبی ایزجیلری — اسمنی طاشیدقلری قوماندانلرینه قارشی

ایكنجی اردوده صحی فعالیتلر — اردو قوماندانی عزت پاشا ، یكی تأسیس ایدیلن باقتریولوژیخانه كشاد رسمنده .

سینهٔ صافنه آچیلمش جرحه‌لرك صیزیلری؛ اونك وجداننده، سلطنت اسلامیه‌یی ییقمق ایچون پادشاهك تختنی بالطالامق ایسته‌ین ضربه‌لرك عكسلری وار ... شرقدن غربه قدر هدر ایدلمش اسلام قانیله بولانان كوزلری، وطنده آچیلان كللری بیله برر قان پیختیسی شكلنده كوریبور.

نه‌لر یاپلمشدی؟ قاچ دفعه‌لر . . . صارماشیقلر ایچنده مینی مینی یاوروسنك قهقهه‌لرینی دیكله‌ین بر والده‌نك مسعود یوواسندن، فراش احتضارده بر پدرك باشی اوجنده سفالتله آغلایان بدبخت بر عائله اوباسنه‌قدر . . . بوتون خانمانلر ماتملره بوغولمش، سوكمشدی .

قاچ دفعه‌لر... توجیه ایدیلن خیانتلر قارشیسنده اسلامك ناموسی تیتره‌دی ، تاریخی چیكنندی! قاچ دفعه‌لر.. اسلامك

öyle bir gürültü ile uçuşan top mermirelerinden biri düşmeden diğer üçü, beşi geçiyor... Kurşunların ıslıkları birbirlerinden tefrik olunamıyor; bombaların birinin açtığı hendeği diğerleri örtüyordu.

Moskof sürüleri, sayısız haşerât gibi hücûma kalktılar. Tüfek başlardan biri sordu: Fahreddin Çavuş! Artık yeter, ateş açalım. Soğukkanlılıkla: "Hayır, bizim idi. Zâbitân ellerinde dürbün; zincir gibi akan, çoğalan, karıncalanan câbecâ koşuşan, bir araya üşüşen sürüleri; emir götürüp getiren, ilerlemek istemediğinden bir kaçamak yolu arayan, kumandasını kollarıyla te'bid eyleyen münferid eşhâsı ve bütün o sahanın gösterdiği köstebek yuvalarını, mânialarını, baş, boy ve muhtelif hedefleri tedkîk ediyor ve Fahreddin Çavuş, kendi kumandasına verilen makineli tüfekleri çocuk gibi okşayarak tekrar eyliyordu: "Allahım! Sen, bugün beni mecruh veya şehîd olmakdan siyânet et." Kahraman asker! İhtimal ki yavrusunun, kırmızı yanakları üstüne sarkan ipek saçlarını bu kadar safvet ve muhabbetle okşamamıştı.

Bu tüfekler, onda bütün nefret ve lanetlerini söndürecek bir incizâb hâsıl etmiş bekliyordu. Öğleden sonra muharebe o kadar kızışmıştı ki son süratle insanın hemen önünden geçen bir derenin gürültüsü nasılsa,

Beşinci Ordu dört numaralı menzil hastahanesinde tedavide Dobruca gâzileri

siperlerin önünde kırılsınlar ki inkâra mecalleri kalmasın" diye takıldı.

Tüfek başındakilerden ikisi daha Rahmân'a kavuştuğu sırada, Fahreddin Çavuş, "Allah duâmı kabul etti" diyordu ve kalbinin bütün hulûsuyla bir besmele çekerek ateşe başladı.

Akşamın esrârengiz gölgeleri muhîtâne düşerken; adâlet-i ilâhiyye hüzünlü gölgelerin yasını siliyordu. Artık Rus taarruzu tamamıyla kırılmış, o heybetli akınlar bir heyûla gibi yıkılmıştı.

Ertesi gün, Fahreddin Çavuş, ihtiyatta bırakıldığı için sürûrunu kaybetmiş, mükedder idi. Hiddetinden küçük bir si'a dahilinde geziniyor; ve "Her muharebede bulunayım da bu muharebede niçin kadın gibi oturayım" diyordu. Sonra kadınların da harpte bir hisse-i iştirakleri olduğunu düşünmüş olmalı ki kabına sığamaz oldu. "Bekerhouse" diye Almanlar'ın sol cenâhına kadar gitti; orada kendi alayına mensûb iki taburun cephesine müthiş taarruzlar icrâ edildiğini gördü. Hemen iki makineli tüfeği münâsib bir mevziye yerleştirip ateş

Galiçya'da fırkalarımızdan birinin seyyar hastahanesinde ameliyat

Menzil hastahanelerimizde gâziler sofrası

ايدی. ضابطان اللرنده دوربين؛ زنجير كبی آقان، چوغالان، قارينجه‌لانان، جابجا قوشوشان، بر آرايه اوشوشن سورولری؛ امر كوتوروب كتيرن، ايلرلمك ايسته‌مديكندن بر قاچامق يولی آرايان، قوماندەسنی قوللريله تأبيد ايليين منفرد اشخاصی و بوتون او ساحه‌نك كوستردیكی كوستبك يووالرينی، مانعه‌لرينی، باش، بوی و مختلف هدفلری تدقيق ايدييور و فخر الدين چاووش، كندی قوماندەسنه ويريلن ماكنه‌لی تفنكلری چوجق كبی اوقشايه‌رق تكرار ايليوردی:

« اللهم اسن، بوكون بنی مجروح ويا شهيد اولمقدن صيانت ايت.»

قهرمان عسكر! احتمال كه ياوروسنك، قيرمزی ياناقلری اوستنه صارقان ايپك صاچلرينی بو قدر صفوت و محبتله اوقشامامشدی.

بو تفنكلر، اونده بوتون نفرت و لعنتلرينی سونديرەجك بر انجذاب حاصل ايتمش بكليوردی. اوكله‌دن صوكرا محاربه او قدر قيزيشمشدی كه: صوك سرعتله انسانك هان اوكندن كچن بر درەنك كورولتيسی نصلسه،

اويله بر كورولتی ايله اوچوشان طوپ مرميلرندن بری دوشمه‌دن ديكر اوچی، بشی كچيور... قورشونلرك ايصليقلری بری برلرندن تفريق اولنه‌ميور؛ بومبالرك برينك آچديغی خندكی، ديكرلری اورتيوردی.

موسقوف سورولری، صاييسز حشرات كبی هجومه قالقديلر؛ تفنك باشلردن بری صوردی: فخر الدين چاووش! آرتق يتر آتش آچه‌لم.

— صغوق قانليلقله: خاير، بزم

بشنجی اوردو درت نومرولو منزل خسته خانه‌سنده تداويده دوبريجه غازيلری

سيپرلرك اوكنده قيريلسونلر كه انكاره مجاللری قالمه‌سين ديه طاقيلدی.

تفنك باشنده‌كيلردن ايكيسی دها رحمانه قاووشديغی صره‌ده، فخر الدين چاووش، الله دعامی قبول ايتدی ديیوردی و قلبنك بوتون خلوصيله بر بسمله چكه‌رك آتشه باشلادی.

آقشامك اسرارانكيز كولكه‌لری محيطانه دوشركن؛ عدالت الهيه حزنلی كولكه‌لرك ياسنی سيليوردی... آرتق روس تعرضی تماميله قيريلمش، او هيبتلی آقينلر بر هيولا كبی ييقيلمشدی...

ايرته‌سی كون، فخر الدين چاووش، احتياطده براقيلديغی ايچون سرورينی غائب ايتمش، مكدر ايدی. حدتندن كوچوك بر سعه داخلنده كزينيور و: هر محاربه‌ده بولونه‌يم ده بو محاربه‌ده نيچون قادين كبی اوطوره‌يم ديیوردی. صوكرا قادينلرك ده حربده بر حصهٔ اشتراكلری اولديغنی دوشونمش اولملی كه قابنه صيغه‌ماز اولدی، « بكەر هاوز » ديه آلمانلرك صول جناحنه قدر كيتدی، اوراده كندی آلاينه منسوب ايكی طابورك جبهه‌سنه مدهش تعرضلر اجرا ايدلديكنی كوردی. هان ايكی ماكنه‌لی تفنكی مناسب بر موضعه يرلشديروب آتش

غاليچياده فرقه‌لرمزدن برينك سيار خسته‌خانه‌سنده عمليات

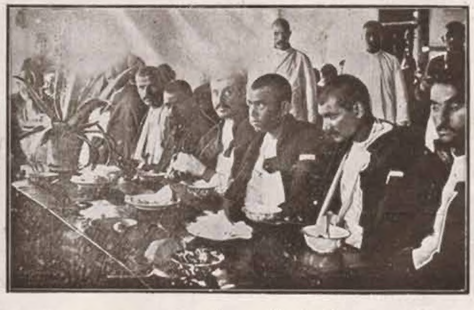

منزل خسته‌خانه‌لرمزده غازيلر سفره‌سی

جبهه‌نك طبیعتیله مصر یولنه انكل اولان سینا چوللرنده — بو یولك پك اسكی و عزمكار آشالری

سینا چولنك قوماندانی و ضابطلری ایله انكلیز طرفندن قازدیریلان آره صفالی تیمزلی

مدینهٔ منوره و فلسطین مجاهدلرندن مركب آقنجی مفرزه‌سی — آقینده اول خرمالق سایه‌سنده بر لحظه استراحت

آجدی . لكن دوشونیوردی ، امر آلمه‌دن كلمدی . بو خود سرانه حركتی البته موافق كورمیوردی . شمدی حسیاتی ایله افكاری آره‌سنده بر مجادله آچلمش وكندیسی بو ایكیسندن بریسی اترازنده معطل قالمشدی .

ثبوت ، اوچ آتلق و دوشمانك خطه صلاكه سربه‌كی قانه ، قانه سیر ایتمك نه بوقالماز بر سعادت ، نه طوبولماز بر لمعدر ! . . بوندن نصل واز كچه‌بیلیردی ؟ خصوصیله دوشمان بو جبهه‌ده پك قوتلی ایدی . فقط ، یا دها مهم بر موقعه احتیاط قوتی سوق ایتمك لازم كلیرسه كندیسی نرده بولنه‌جقلر ؟ ایكی ماكینه‌لی تفنكك بر طابوره معادل اوله‌بیله‌جكنی بیلیوردی .

نهایت بو تردد مدابنندن قورتولمق ایچون كیدوب قطعه‌سنه خبر ویرمك موافق بولدی و غفرلرینه ، كندی كلنجه‌یه قدر آتشه دوام ایتمه‌لری امر ایتدی . چوق آیرلامشدی كه منسوب اولدیغی طابورك ، ایلری‌ده‌كی طابورلری تقویه ایتمك اوزره بویون قطعه‌سنه طوغری ایلرلمكده اولدیغنی مشاهده ایلدی . آرتق سه‌وینجه پایان یوقدی ...

طابور ، بویون قطعه‌سنه چیقاغه قاله‌دن بر مری یارانه طوتولدی ، قهرمان چاوش ، حال عسكرینك یانه قوشه‌رق بونلری اوكنده‌كی تپه‌نك اوسته‌ده آچیغه پرلمه‌دردی وبوتون دوشمان آتشی كندی اوسته‌نه جلب ایتدی . طابورلر ، او یوكالیجی مری مقابلنه‌دن اورتولمه‌لری صره‌ده فخر الدین چاووش ، یان آتشیله دوشمان خطلرینی اوراق بچر كبی بچیوردی .

بو كون ، ینه روسلر بی‌تاب و توان ... دره‌لری اجساد ایله طولدورمشلردر . یارالیلری طوپلامقه چیقان روس افرادی اوزرینه خطابه " یالنز اولمق اوزره آتش ایتمك ایسته‌ین بر نفره ، فخر الدین چاووش ، بیراق ! دیدی : بو تورككه یاقیشماز .

آه ، اونلر بویله‌در ، بو تورك سینه‌ده فضیلتك لایق عرصه‌لری وار ...

دیدیل — ۲۱ كانون اول ۳۱

محمد رفعت

سینا چولنده سراب : دوه‌سیله اوستنده بر عسكرك بالكز باشنه صاغنده‌كی یاصی والفلق قومی سرلتیسی اوزاقده ، صو مشابه‌منظره صو برككیسی كورونمسی

شامده منزل اعمالاتخانه‌لرنده فشنك اعمالی

یالاق باشنده قافله دوه‌لری

سینا چولنده — سد چین قدر مشكل صو یولی آقنتیسی

دردنجی اوردونك حرب لوحه‌لری

Medine-i Münevvere ve Filistin mücahidlerinden mürekkep akıncı müfrezesi: Akından evvel hurmalık sayesinde bir lahza istirahat

Sînâ Çölü'nün kumandan ve zâbitleri ile İngiliz tırnağından kurtulan ak sakallı şeyhleri

Cehennem tabiatıyla Mısır yoluna engel olan Sînâ Çölü'nde — bu yolun pek eski ve azimkâr âşinaları

Tabur, boyun noktasına çıkmaya kalmadan bir mermi bârânına tutuldu, kahraman çavuş, hemen tüfeklerinin yanına koşarak bunları önündeki tepenin üstüne, açığa yerleştirdi ve bütün düşman ateşini kendi üstüne celbetti. Taburlar, o bunaltıcı mermi sağanağından kurtuldukları sırada Fahreddin Çavuş, yan ateşiyle düşman hatlarını orak biçer gibi biçiyordu.

Bugün, yine Ruslar bîtâb ve tüvân... Dereleri, ecsâd ile doldurmuşlardı. Yaralıları toplamaya çıkan Rus efrâdı üzerine mukâbele-bi'l-misi olmak üzere ateş etmek isteyen bir nefere Fahreddin Çavuş: "Bırak" dedi: "Bu Türklüğe yakışmaz."

Ey elmas yürekli Türk! Sende faziletin la-yefnâ hazîneleri var..

Şişli 31 Kânûn-ı evvel 331

Mehmed Rifat

Sînâ Çölünde serap: Devesiyle üstünde bir askerimiz yalnız başına sağındaki beyaz dalgalı kum serpintisi uzaktan suya müştak nazarına su birikintisi görünmesi

açtı. Lâkin düşünüyordu, emir almadan gelmişti. Bu hodserâne hareketini elbette muvâfık görmüyordu. Şimdi hissiyâtı ile efkârı arasında bir mücâdele açılmış ve kendisi bu ikisinden birisini iltizâmda muztarr kalmıştı.

Evet, öc almak ve düşmanın hâk-i helâke serildiğini kana kana seyretmek ne bırakılmaz bir saâdet, ne doyulmaz bir nimettir!... Bundan nasıl vazgeçilebilirdi? Husûsiyle düşman bu cephede pek kuvvetli idi. Fakat, ya daha mühim bir mevkiye ihtiyat kuvveti sevketmek lazım gelirse kendisini nerede bulacaklar? İki makineli tüfeğin bir tabura muâdil olduğunu biliyordu.

Nihayet, bu tereddüt azabından kurtulmak için gidip kıtasına haber vermeği muvâfık buldu ve neferlerine, kendi gelinceye kadar ateşe devam etmelerini emretti. Çok ayrılmamıştı ki mensub olduğu taburun, ilerdeki taburları takviyye etmek üzere boyun noktasına doğru ilerlemekte olduğunu müşâhede eyledi. Artık sevincine pâyân yoktu...

Sînâ Çölü'nde — Sedd-i Çin kadar müşkil su yolu akıntısı

Yalak başında nakliye develeri

Şam'da menzil imalathanelerinde fişenk imali

DÖRDÜNCÜ ORDUNUN HARP LEVHALARI

ÇANAKKALE KAHRAMANLARI

Bır Zâb*itin Müşâhedâtından:*

Çanakkale müdafaasının parlak ve şanlı safhalarını gözümün önüne getirdiğim zaman, tarihte pek ulvî bir sahîfe teşkil edecek olan bu destan-ı zaferin kahramanlık menkabeleri, kalbi bir gaşy-ı cengâverâneye müstağrak ediyor. Anlıyorum ki tarihte misli sebketmemiş akınlarıyla Asya'nın bir ucundan Avrupa'nın göbeğine kadar ilerleyen, tarih-i kâinatta şan, satvet, hamâset, istihkâr-ı mevt levhaları vücûda getiren necîb ırkımız şimdi yirminci asrın tarih-i hamâsetine de bir manzûme-i gâlibiyyet ilave etti. Bu manzume-i garrânın her mısra-ı rengini şanlı zâbitlerimizin, kahraman neferlerimizin âvâze-i celâdetiyle a'sâr-ı müstakbeleye aks-endâz olacaktır.

Bulunduğum muharebeler 18-19 Nisan, 22 Mayıs, 15 Haziran 331 muharebeleriydi. Şanlı pâyitahtımıza girmek için Osmanlı dârü's-saltanasının kapılarını zorlayan hâin düşmana ordumuz kahramânâne mukâbele ediyordu. Çanakkale müdafaa-

Yalçın kayalık, vadilerde yürüyüş

Kafkas cephesinde harp müşkilatı

sının hemen her günü parlak muvaffakiyyetlerle hitâme eriyordu. Düşman her savletinde mağlûbâne püskürtülüyor, siperleri içine taarruz eden askerimizin parlak süngüleri altında mezbûhâne yerlere seriliyordu. Her taarruz eden takım veya bölük düşmandan aldığı ganâimle dönüyor ve her ilerlediği noktada ölünceye kadar sebât ediyordu. Düşmanla aramızdaki mesafe gâyet azdı. Etrafımız, vatanımızın dilnişîn sahillerini öpen denizlerle kuşatılmıştı. Biz bu mukaddes toprağın o ufak ve kıymettar parçasını müdafaa için düşman kurşunlarına göğüslerimizi siper ediyorduk. Vatan aşkıyla çarpan, geride bıraktığımız vâlidelerimizin hemşirelerimizin, evlatlarımızın,

sevgili yurtlarımızın mevcudiyetini muhafaza azmiyle galeyân eden yüreklerimiz, aynı zamanda, şanlı milletimizin gurur ve mefharetiyle mâlî idi. Düşmana her savletimizde, bir zamanlar bu toprakları fethetmek, bize latîf bir vatan hediye eylemek için şehzâde Süleyman Paşaların, Ece Beylerin, Fâzıl Beylerin bu sahillerde kahramanlık numûneleri gösterdiklerini, şanlı ordumuzun Rumeli'nde tarihte misli görülmeyen parlak zaferleri ihrâz için yine bu sahillerden zafer türküleriyle geçtiklerini tahattur ediyorduk. Bu tahattur bizim için bir neşîde-i teşvikti. Kulaklarımız bu neşîde-i gâlibiyyetin kalbe ferah veren nagamâtı ile dolu olduğu halde ilerliyor, ateşler içine atılıyor, mermiler altında çarpışıyor, vuruluyor, vuruluyor, yaralarımızdan kanlar akdığı halde düşmanı tepelemekten geri durmuyorduk.

18-19 Nisan gecesiydi. Düşman gemileri denizden, topları ve makineli tüfekleri karadan etrafı cehennemî ateşler içinde bırakıyordu. Karanlık bir geceydi. Düşman zulmet-i leylden istifade ederek ânî bir gece taarruzu yapmak istiyordu. Düşman ateşi gittikçe şiddetini artırıyor bu müthiş ve cehennemî ateş altında kıtaâtımız

şanlı bir surette müdafaa ediliyordu. Ateşin şiddeti o derece idi ki, hatlarımızda emir ve kumanda muhtell olmuştu. Düşman, gemilerden icrâ edilen ateşlerin himâyesinde taarruz ediyordu. Ortalığı azîm bir dehşet istilâ etmişti. Denizin korkunç ve siyah ufuklarından üzerimize ateşler saçılıyordu. Muhârebenin bu müthiş safhasında, 126. Alay'ın birinci tabur yâveri Mülâzım-ı sânî Bingâzili Hüseyin Efendi düşmana kahramânâne bir mukâbil taarruz icrâ etmek istedi. Kendi tabur yâveri olduğu halde, düşman ateşleri altında müteferrik sûrette müdâfaada bulunan ufak kıtaları topladı. Bu bir avuç kahraman ile düşman hatları üzerine atıldı. Askerlerimizin savleti o derece cesû-

Kafkas cephesinde bir karargahda musıka nöbet çalıyor.

چاناق قلعه قهرمانلری

برضابطك مشاهداتندن :

چاناق قلعه مدافعه سنك پارلاق و شانلی صفحه لرینی گوزیمك اوكنه كتیردیكم زمان، تاریخده پك علوی بر صحیفه تشكیل ایده جك اولان بو داستان ظفرك قهرمانلق منقبه لری قلبی برغشی جنكاورانه یه مستغرق ایدییور. آكلایورم كه تاریخده مثلی سبق ایتمه مش آقینلریله آسیانك بر اوجندن آوروپانك گوبكنه قدر ایلرله ین، تاریخ كائناتده شان، سطوت، حماست، استحقار موت لوحه لری وجوده كتیرن نجیب عرقمز شمدی یكرمنجی عصرك تاریخ حماستنه ده بر منظومهٔ غالبیت علاوه ایتدی. بو منظومهٔ غرانك هر مصرع رنكینی شانلی ضابطلریمزك، قهرمان نفرلریمزك آوازهٔ جلادتیله اعصار مستقبله یه عكس انداز اولاجقدر.

بولندیغم محاربه لر ١٨-١٩ نیسان، ٢٢ مایس، ١٥ حزیران ٣٣١ محاربه لری ایدی. شانلی پایتختمزه كیرمك ایچون عثمانلی دار السلطنه سنك قپولرینی زورلایان خائن دشمنه اردومز قهرمانانه مقابله ایدییوردی. چاناق قلعه مدا

بالچین قیالر ، وادیلرده یورویش

قفقاس جبهه سنده حرب مشكلاتی

فعه سنك هر كونی پارلاق موفقیتلرله ختامه ایریوردی. دشمن هر صولتنده مغلوبانه پوسكورتولیور، سیپرلری ایچنه تعرض ایدن عسكرلریمزك پارلاق سونكولری آلتنده مذبوحانه یرلره سریلیوردی. هر تعرض ایدن طاقم ویا بلوك دشمندن آلدیغی غنائمله دونیور و هر ایلرله دیكی نقطه ده اولو نجیه قدر ثبات ایدییوردی. دشمنله آره مزده كی مسافه غایت آزدی. اطرافمز، وطنمزك دلنشین ساحللرینی اوپن دكزلرله قوشادلمشدی. بز بو مقدس طوپراغك او اوفاق و قیمتدار پارچه سنی مدافعه ایچون دشمن قورشونلرینه كوكسلریمزی سپر ایدییوردق. وطن عشقیله چارپان، كریده براقدیغمز والده لریمزك همشیره لریمزك، اولادلریمزك،

سوكیلی یوردلریمزك موجودیتنی محافظه عزمیله غلیان ایدن یوره كلریمز، عین زمانده، شانلی ملتمزك غرور و مفخرتیله مالی ایدی. دشمنه هر صولتمزده، بر زمانلر بو طوپراقلری فتح ایتمك، بزه لطیف بر وطن هدیه ایتمك ایچون شهزاده سلیمان پاشالرك، اجه بكلرك، فاضل بكلرك بو ساحللرده قهرمانلق نمونه لری كوستردكلرینی، شانلی اردومزك روم ایلنده تاریخده مثلی كورلمه ین پارلاق ظفرلری احراز ایچون ینه بو ساحللردن ظفر توركولریله كچدكلرینی تخطر ایدییوردق. بو تخطر بزم ایچون بر نشیدهٔ تشویق ایدی. قولاقلریمز بو نشیدهٔ غالبیتك قلبه فرح ویرن نغماتیله طولو اولدیغی حالده ایلریلیوردق. آتشلر ایچنه آتیلیور، مرمیلر آلتنده چارپیشیور، اوروولیور، یاره لریمزدن قانلر آقدیغی حالده دشمنی تپه له مكدن كری طورمیوردق.

١٨-١٩ نیسان كیجه سی ایدی. دشمن كمیلری دكیزدن، طوپلری و ماكینه لی تفنكلری قره دن اطرافی جهنمی آتشلر ایچنده براقیوردی. قارانلق بر كیجه ایدی. دشمن ظلمت لیلدن استفاده ایده رك آنی بر كیجه تعرضی یاپمق ایستیوردی. دشمن آتشی كیتدكجه شدتنی آرتدیرییور. بو مدهش و جهنمی آتش آلتنده قطعاتمز

شانلی بر صورتده مدافعه ایدیلیوردی. آتشك شدتی او درجه ایدی كه، خطلریمزده امر و قوماندا مختل اولمشدی. دشمن كمیلردن اجرا ایدیلن آتشلرك حمایه سنده تعرض ایدییوردی. اورتالغی عظیم بر دهشت استیلا ایتمشدی. دكزك قورقونج و سیاه افقلرندن اوزریمزه آتشلر صاچیلیوردی. محاربه نك بو مدهش صفحه سنده، ١٢٦ نجی آلایك برنجی طابور یاوری ملازم ثانی بنغازیلی حسین افندی دشمنه قهرمانانه بر مقابل تعرض اجرا ایتمك ایسته دی. كندی طابور یاوری اولدیغی حالده، دشمن آتشلری آلتنده متفرق صورتده مدافعه ده بولونان اوفاق قطعه لری طوپلادی. بر آووج قهرمان ایله دشمن خطلری اوزرینه آتیلدی. عسكرلریمزك صولتی او درجه جسو

قفقاس جبهه سنده بر قرارگاهده موسیقه نوبت چالیور.

331'de (Kireçtepe) mıntıkasında gösterdi. Hacı Ali Rıza Efendi'nin o günkü hamâseti pek parlaktı.

Vatan uğrunda hiçbir fedâkârlıktan geri durmayan bu şecî zâbitimiz düşmanın top mermileriyle yıktığı topraklar altında kaldı. Vücudunda hâsıl olan berelerden katiyyen fütûr getirmeyerek topraklardan sıyrıldı itidâlini katiyyen bozmadı. Sevgili vazîfesini ihrâz-ı gâlibiyyet edinceye kadar îfâ etti. Nihayet ibrâz eylediği fedakarlıklar ve cesaretlerle bütün arkadaşlar arasında kahraman unvan-ı mübeccelini ihrâza muvaffak oldu.

Sığındere Muharebesi zâbitlerimizin celâdetlerine rengin bir saha teşkil ediyordu. Aynı mevkide 15 Haziran 331'de vukûa gelen muharebe de yine Selanikli Mülâzım-ı sânî İsmail Efendi ile aynı taburun dördüncü bölük kumandanı Trablusgarplı Yüzbaşı Ali Ulvi Efendi şanlı ordumuzda numûne olabilecek kahramanlıklar ibrâz eylemişlerdi.

râne idi ki, fedâkâr Hüseyin Efendi düşman hattını az zamanda yarmaya muvaffak oldu. Artık gözü hiçbir tehlike, hiçbir felaket, hiçbir dehşet görmüyordu. Elinde kılıç, kahraman askerleri peşinde, Allah! Allah avâzesiyle ilerliyordu. Hüseyin Efendi bu şanlı mücadelede şehid oldu; fakat sâir kıtalarımıza parlak bir zafer numûnesi gösterdi. Hüseyin Efendi 26 yaşında, zeki, sınıfından birincilikle neşet etmiş, genç ve fedakâr bir zâbitti.

Hüseyin Efendi'nin fedakârlığı parlak bir galibiyetle tetvîc edildi. Arkadaşlarından tabur yâveri Selanikli Mülâzım-ı sânî İsmail Efendi ile yine mezkûr alayın birinci tabur, birinci bölük kumandanı Mülâzım-ı evvel Bursalı Hacı Ali Rızâ Efendi diğer noktalarda bu hamâseti şanlı zaferlerle ikmâl ettiler. Aynı gecede vukûa gelen Kirte Muhârebesi'nde düşmana karşı yapılan mukâbil taarruzda o derece cesûrâne ve sebatkârâne hareket ettiler ki, düşmanı

Nuri Paşa çölde. Bir muharebe akşamı

Sağdaki resim:
Sağdan: 1- Hayati Bey, 2- Cibril Bey, 3- Mülazım-ı evvel Hamdi Efendi
Soldaki resim:
Soldan: 1- Nuri Paşa, 2- Zabitandan Fehmi Efendi, 3- Mülazım-ı evvel Hamdi Efendi, 4- Tüfenkci ustası Ahmed Efendi

Mücahidînden iki kıymetli vücud ve refikleri

Mülâzım-ı sânî İsmail Efendi Sığındere'ye karşı baskın yapmak isteyen düşmanı bombalarla o derece telefâta dûçâr etti ki taburunun cephesindeki düşman artık bir daha taarruza cüret edemedi. Aynı zamanda kıtaâtımız tarafından da ihâta edildi. İsmail Efendi'nin besâleti ve cesâreti sayesinde katî bir gâlibiyyet ihrâzına muvaffakıyyet hâsıl oldu. Yüzbaşı Ali Ulvi Efendi ise sebât gayretiyle fedâ-yı cân edinceye kadar düşmanla çarpıştı. Karşısında İngilizlerin anûd bir kıtası gaddârâne tecavüz ediyordu. Kahraman yüzbaşımız cesaretine asla fütûr getirmedi. Düşmana kanlı bir süngü hücûmu icrâ etti. Karşısına anûdâne bir savletle çıkan İngiliz yüzbaşısını bir kurşunla yere serdi. Muharebenin kargaşalığı içinde önüne gelen düşmanı birer birer tepeledi, düşmandan bir çoğunu bizzat telef ettikten sonra pek parlak bir suretle şehadeti ihrâz eyledi. Ali Ulvi Efendi'nin bu fedakarlığı muharebenin bu safhasını lehimizde neticelendirmeye muvaffakiyet hâsıl etti.

sahile kadar püskürtmeye muvaffak oldular. Bu iki kahraman 23 Mayıs 331'de Sığındere Muharebesi'nde şanlı bir sürette muvaffakiyyet ihrâz eylediler.

Selanikli İsmail Efendi Sığındere'de sol cenahımızı ihâtaya teşebbüs eden düşmana karşı mukâbil taarruza geçen kıtamıza pek muvaffakiyetli bir surette rehberlik vazifesini ifa etti. Araziden istifade ederek ilerleyen düşmanı maiyyetindeki efrâdın süngüleri ve bombalarıyla defe muvaffak oldu. Düşmana pek fazla telefât verdirdi. O günün muharebesi İsmail Efendi'nin kahramanlığı sayesinde lehimizde neticelendi. Düşmanı işgâl ettiği mevzîden tard ettiği gibi maiyyetindeki kahramanlarla elli tüfek, bir telefon ve kilitli sedye iğtinâm etmeye muvaffak oldu. Yine o gün tıpkı Mülâzım-ı evvel Bursalı Hacı Ali Rıza Efendi de mukâbil taarruzda pek besâletkârane hareket etti. Düşmanı siperler içinde bastırdı. Eline geçen düşmanları yine siperler içinde ezdi, elli tüfek ve yirmi sekiz sandık cephane iğtinâmına muvaffak oldu. Fakat en büyük kahramanlığı 29 Eylül

Trablus sahilinde tahtelbahirden ihrac ameliyesi

Trablus'da birlik yolunda harp levhaları

نورى پاشا چولده بر محاربه آقشامى

مجاهديندن ايكى قيمتلى وجود و رفيقلرى

طرابلس ساحلنده تحت البحردن اخراج عمليه سى

طرابلسده برلك يولنده حرب لوحه لرى

İRAN VE TAYYARECILIK

Kutü'l-Âmare muzafferiyetini İran'a, Osmanlı ordusunun müstevlî Rus kuvvetlerine başlayan taarruzu hengamında zerrîn kanadlarıyla Türk tayyarelerinin veleh-resan sadaları tebşir etdi.

İran; o zavallı İslam yurdu! Cebin gâsıblarının müdafaasız istila etdiği o topraklara gerek düşman gerek dost şimdiye kadar daha hiçbir tayyare tekerleği dokunmamışdı. Ahval-i tabiiyyesi hasebiyle tayyarelerin cüvelanına katiyen müsaid olamayacağı işaatıyla dört bine karib râkımlı dağları derin vadileriyle tayyarecilik nokta-i nazarından son derece tehlikeli olmakla beraber bütün bu avarız silsile-i cibalin bir lahzada alt üst etmeye muktedir mahûf cereyanları sahib-i azm Türk tayyarecilerinin cüvelanına hiçbir vakitde mani olamadı. En mükemmel âlât-ı tayeraniye ile bile ekser zamanlar iki tarafı yükselmiş dağlarla muhat derin vadilerin içerisinde uçmaya mecburiyet elveren bütün bu arazide cesur Türk tayyarecileri düşmandan nîm hurde zabt edilmiş ganimet tayyareleriyle bile uçuşlar yapmış, karada yedikleri kahhar Türk yumruklarını düşmanın tepelerinde kalblerini titreten vızıltıları ufak arızalara iltica veya firara mecbur eden bombalarıyla tecessüm etdirmişler, hasmlarını bile hayretlere sokmuşlardı. Kirmanşah'a ilk Türk tayyaresinin nüzulü o kadar tarihî bir gün olmuş ki.. Tayyarenin inişini müteakib İran kumandanı şehbenderimizle beraber istikbale koşmuşlar ve bu azimkar kahramanları o kadar hâr, samimî bir tarzda kucaklamışlardı ki insanın senelerden beri bütün desayis-i siyasiyeye kurban olmuş zavallı İslamların geçirdikleri iftirak-ı hayata acımaması, gözlerinin gayr-ı ihtiyarî ıslanmaması mümkün değil idi. İslam kardeşlerinin pür-iftihar kabarmış göğüslerinden fırlayan alkışlar, avaze-i teşekkürat arasında o günü geçiren kahraman tayyarecilerimizin ertesi günü Kirmanşah üzerinde İran kumandanının emriyle yapdıkları cüvelanlar, Kirmanşah'a ihtimal bidayet teessüsünden beri yaşamadığı tarihî ve büyük bir bayram günü yaşatmışdı; gayet alçak ve tehlikeli uçuşlar keskin virajlar devamlı ispirallerle dolaşan kahramanları alkışlayan bütün halkın yükselen avaze-i şükranı semaları kaplıyordu. Şu anda Rus entrikalarına kurban olmuş, yurdlarına hıyanet etmiş Rusofil İranîlerin bile kalblerinde acı bir nevmidî ve peşimânî his etmemeleri kabil değil idi.

Bahriyemizin meşkur faaliyeti - Gemici çırak mektebinde ikbal-i vatan dersleri

Gemici çırak mektebi talebeleri yüzme talimlerinde

Ertesi günü sevimli cesur tayyarecilerimiz Rusların yegane sermaye-i harb ve cidalleri olan firarlarını takib ve keşf vazifesiyle cebîn Rusların adem-i imkan nazariyelerini kesr eden oldukca büyük

İranlıların ümidlerini kesre müteşebbis cebîn Ruslar, bir Türk tayyaresinin cüvelanı hayretiyle pür-havf ve dehşet titrerlerken şimdiye kadar ateşin ümidler ve intizarlar içerisinde kavrulan zavallı islamlar pür-şetaret çırpınıyorlardı. İran arazisi, bilhassa hududları

ایران و طیاره‌جیلك

كوت‌العماره مظفریتنی ایرانه؛ عثمانلی اردوسنك مستولی روس
قوتلرینه باشلایان تعرضی هنكامنده زرین قنادلریله ترك طیاره-
لرینك ولوله‌رسان صدالری تبشیر ایتدی .
ایران؛ او زواللی اسلام یوردی! جبین غاصبلرینك مدافعه‌سز
استیلا ایتدیكی او طوپراقلره كرك دشمن كرك دوست شمدی‌یه
قدر دها هیچ بر طیاره تكرلكی دوقونمامشدی. احوال طبیعیه‌سی
حسبیله طیاره‌لرك جولانینه قطعیاً مساعد اولامیه‌جغی اشاعه‌سیله
درت بیكه قریب راقملی طاغلری درین وادیلریله طیاره‌جیلك نقطه‌ٔ
نظرندن صوك درجه تهلكه‌لی اولمقله برابر بوتون بو عوارض
سلسله‌ٔ جبالك بر لحظه‌ده آلت اوست ایتمكه مقتدر مخوف جریانلری
صاحب عزم ترك طیاره‌جیلرینك جولانلرینه هیچ بر وقتده مانع
اولامادی. اك مكمل آلات طیرانیه ایله بیله اكثر زمانلر ایكی
طرفی یوكسلمش طاغلرله محاط درین وادیلرك ایچریسنده اوچمغه
مجبوریت ویرن بوتون بو اراضیده جسور ترك طیاره‌جیلری
دشمندن نیم‌خرده ضبط ایدلمش غنیمت طیاره‌لریله بیله اوچوشلر
یاپمش، قره‌ده ییدكلری قهار ترك یومروقلرینی دشمنك تپه‌لرنده
قلبلرینی تیتره‌تن وزیلتیلری
اوفاق عارضه‌لره التجا ویا فراره
مجبور ایدن بومبالریله تجسم ایتدیر-
مشلر، خصملرینی بیله حیرتلره
سوقمشلردی. كرمانشاهه ایلك
ترك طیاره‌سنك نزولی او قدر
تاریخی بر كون اولمش كه.. طیاره-
نك اینیشنی متعاقب ایران قوماندانی
شهبندرمزله برابر استقباله
قوشمشلر و بو عزمكار قهرمانلری
او قدر حار، صمیمی بر طرزده
قوجاقلامشلردی كه انسانك سنه-
لردن بری بوتون دسایس سیاسیه‌یه
قربان اولمش زواللی اسلاملرك
كچیردكلری افتراق حیاته آجیما-
مسی، كوزلرینك غیر اختیاری
ایصلانماسی ممكن دكل ایدی .
اسلام قرداشلرینك بر افتخار
قابارمش كوكسلرندن فرلایان
آلقشلر ، آوازهٔ تشكرات آره-
سنده او كونی كچیرن قهرمان
طیاره‌جیلرمزك ایرتسی كونی
كرمانشاه اوزرنده ایران قوماندانی-
نك امریله یاپدقلری جولانلر،
كرمانشاهه احتمال بدایت تأسسندن-
بری یشامدیغی تاریخی و بیوك
بر بایرام كونی یشاتمشدی؛ غایت
آلچق وتهلكه‌لی اوچوشلر كسكین
ویراژلر دوامی اسپیراللرده دولا-
شان قهرمانلری آلقشلایان بوتون
خلقك یوكسلن آوازهٔ شكرانی
سمالری قاپلیوردی . شو آنده
روس انتریقه‌لرینه قربان اولمش،
یوردلرینه خیانت ایتمش روسو-
فیل ایرانیلرك بیله قلبلرنده آجی
بر نومیدی و پشیمانی حس ایتمه‌مه‌لری قابل دكل ایدی .
ایرتسی كونی سویملی جسور طیاره‌جیلرمز روسلرك یگانه
سرمایه‌ٔ حرب وجدالری اولان فرارلرینی تعقیب وكشف وظیفه‌سیله
جبین روسلرك عدم امكان نظریه‌لرینی كسر ایدن اولدقجه بیوك

بحریه‌مزك مشكور فعالیتی — كمیجی چراغ مكتبنده اقبال وطن درسلری

كمیجی چراغ مكتبی طلبه‌لری یوزمه تعلیملرنده

ایرانلیلرك امیدلرینی كسره متشبث جبین روسلر، بر ترك طیاره-
سنك جولانی حیرتیله پرخوف ودهشت تتره‌رلركن شمدی‌یه
قدر آتشین امیدلر وانتظارلر ایچریسنده قاورولان زواللی اسلاملر
پرشطارت چیرپینیورلردی . ایران اراضیسی بالخاصه حدودلری

tersi darbeleriyle müessesi yalancı bir inzibatla endahta yeltenen kıt'âtın üzerlerinden tekrar yükselmeye başlayan tayyaremiz Rusların bir havf ve hayret açılmış ağızları karşısında ferîh ve fahûr salimen avdet eder." Sevimli tayyarecimiz pür-tevazu şu hikayeyi nakl etdikden sonra istihfafkarane bükülmüş dudaklarından gayr-ı ihtiyarî şu sözler dökülmüşdü: "—İnsan böyle cin düşman karşısında uçmakdan, havada pek boş, karşısında hiçbir mani görmeden dolaşmakdan bayağı usanıyor".

ve tehlikeli bir seyahat yapmışlardı.. "Ova"ya kadar imtidad eden altı yüz elli kilometrelik bu seyahatden avdet eden kahraman tayyarecilerimiz o gün mütemadiyen pür-hezimet çekilen Rus kollarına bomba atmaya ihtiyac his etmeksizin acemi topcu ve piyadeleri üzerlerine en alçak mesafelere kadar inmişler ve mitralyözleriyle şiddetli ve tesirli bir suretde taarruzla esasen kalbleri pür-havf titreyen korkakları çil yavrusu gibi dağıtmış, perişan etmişlerdi. Değil tayyarelerimizle çarpışmak için harb tayyarelerine küçük keşif tayyarelerine bile malik olmayan Rusların tayyarelerimizden olan korkuları o kadar gülünç levhalar husule getiriyordu ki şurada ufak bir misalini zikr etmeden geçemeyeceğim:

"Keşf vazifesiyle uçan bir tayyaremiz bir gün aşağıda Ruslara ufak bir sürpriz yapmak için yüksekden gaz keserek üzerlerine yüz elli iki yüz metreye kadar inmeye başlar. Şatır çehreleriyle mendil sallayarak bu kadar aşağıya kadar inen cesur tayyarecilerimizin ancak bu mesafede kahraman Türkler olduğunu anlayan Ruslar darmadağın bir suretde kaçmaya başlar. Tabanca ve kılınç

Yavuz zırhlısında çelik vücudlar

Bahriye makineci çırak mektebi talebeleri - talim gemisinde idman taliminde

ترسی ضربه‌لریله مؤسسه‌سی یالانجی بر انضباطله انداخته بلته‌نن قطعاتك اوزرلرندن تكرار یوكسلمگه باشلایان طیاره‌مز روسلرك برخوف وحیرت آچلمش آغزلری قارشیسنده فرخ وفخور سالماً عودت ایدر.» سویملی طیاره‌جیمز بر تواضع شو حكایه‌یی نقل ایتدكدن صكره استخفافكارانه بوكولمش دوداقلرندن غیراختیاری شو سوزلر دوكولمشدی: «— انسان بویله جین دشمن قارشوسنده اوچمقدن، هواده پك بوش، قارشوسنده هیچ بر مانع كورمه‌دن دولاشمقدن بیاغی اوصانیور».

وتهلكه‌لی بر سیاحت یاپمشلردی.. «اووه» یه قدر امتداد ایدن آلتی یوز اللی كیلومترەلك بو سیاحتدن عودت ایدن قهرمان طیاره‌جیلرمز او كون متمادیاً پرهزیمت چكیلن روس قوللرینه بومبا آتمغه احتیاج حس ایتمكسزین عجمی طوپجی وپیاده‌لری اوزرلرینه پك آلچاق مسافه‌لره قدر اینمشلر ومترالیوزلریله شدتلی وتأثیرلی بر صورتده تعرضله اساساً قلبلری پرخوف تتره‌ین قورققلری جیل یاوروسی كبی طاغتمش، پریشان ایتمشلردی. دكل طیاره‌لرمزله چارپشمق ایچون حرب طیاره‌لرینه كوچك كشف طیاره‌لرینه بیله مالك اولمایان روسلرك طیاره‌لرمزدن اولان قورقولری او قدر كولونج لوحه‌لر حصوله كتیریوردی كه شوراده اوفاق بر مثالی ذكر ایتمه‌دن كچه‌میه‌جكم:

«كشف وظیفه‌سیله اوچان بر طیاره‌مز بر كون آشاغیده روسلره اوفاق بر سورپریز یاپمق ایچون یوكسكدن غاز كسه‌رك اوزرلرینه یوز اللی ایكی یوز مترەیه قدر اینمكه باشلار. شاطر چهره‌لریله مندیل صاللایه‌رق بو قدر آشاغی‌یه قدر اینن جسور طیاره‌جیلرمزك آنجق بو مسافه‌ده قهرمان توركلر اولدیغنی اكلایان روسلر طارمه طاغین بر صورتده قاچمغه باشلار. طبانجه وقلیچ

یاووز زرهلیسنده چلیك وجودلر

بحریه ماكنه‌جی چراق مكتبی طلبه‌لری — تعلیم كمیسنده ادمان تعلیمنده

ŞEHİT HAKKI FAZIL BEY[*]

Mihal Gâzizâde Kaimmakam Şehid Hakkı Fazıl Bey

Mukaddes vatanın aşk-ı müebbedi uğrunda çarpıştığımız bu halâs harbinin bize kaybettirdiği fakat tarihimize necîb milletimin o kitab-ı şan ve şöhretine kazandırdığı muazzez bir kâfile-i şühedâ var. Selâmet ve istikballer nâmına ölümle kucaklaşarak kendi muazzez ve sevgili hayatlarından din ve vatan için bir ömr-i müebbed ihzâr ve ihdâ eden bu fedâkâr ve lâyemût insanları tanımak, onları kalplerimizin en hâr ve samîmî hürmetleriyle yâd ve tevkîr ederek hamâsetli menkabelerini dinlemek bizim için feci olduğu kadar şerefli ve gurur-bahş bir vazifedir. İşte bugün Felâhiye'nin semâ-yı ateşini altında galibiyet ve zaferimizin bir nişâne-i hamd ve şükrânı olan tâbut-ı zî-hûn ve heybeti önünde kemâl ve hürmetle eğildiğimiz son nefesine kadar vatanı için yaşamış ve çalışmış muhterem bir kumandanın fedakârlık ve hamâsete mâlâmâl hayat mücâhedesinden bahs ile o mütevâzi ve sevgili kahramânı tanıtmaya çalışacağım:

Felâhiye cephe-i harbinde ihrâz-ı mertebe-i şehâdet eyleyen Kaimmakam Mihal Gâzizâde Hakkı Fâzıl Bey'in ufûliyle muktedir bir asker, milletimizin nadir yetiştirdiği bir kumandan kaybetmiş oluyoruz. Ecdâdından mevrûs hamâset ve asâleti, hissi necâbet ve fazîletle tetvîç etmiş olan Fâzıl Bey'in saf ve temiz Müslüman göğsü altında necîb duygular taşıyan güzel kalbi yalnız vatanın i'lâ-yı şân ve şevketi, milletin terakki ve teâlîsi için titrerdi. Harbin ilânını azim bir sürûrla karşılayan Hakkı Bey bidâyet-i harpte kalbinin eski ve ateşli kinini söndürmek için Moskof hudûduna koştu. Mevcûdiyyetinin bütün varlığıyla çalışarak azîm harpler yaptı. Müteaddid mahallinden yaralandığı halde vazîfesine olan merbutiyeti, vatanına karşı beslediği muhabbeti onu harp meydanından ayırmadı. Gösterdiği şecâat son derece mazhar-ı takdîr olarak 1 Eylül 331'de Kaimmakamlığa terfi eyledi.

Almanya'da Libenştayn kaplıcalarında taht-ı tedavide bulunan yaralı Osmanlı zabitanından bir kısım Oturanlar: Sağdan; Mülazım-ı evvel Halid, Yüzbaşı Aziz, Yüzbaşı Cemal ve Ahmed efendiler

Artık Kırk Üçüncü Alay orduda şerefli bir nâm kazanmıştı. Bu fedâkar alayın menâkıb-i besâletinden bahs edenlerin nazarlarında derhal Fazıl Hakkı Bey tecessüm ediyor. Herkes onun huzûr-ı şecâat ve fedâkârisinde hürmetle mütehassis oluyordu. Bir müddet sonra Gazi-zâde Gazi Hakkı Bey'e Irak'ta mülâki oluyoruz. Fâzıl Bey bu cephe-i azîmi kendisine dehâ-yi harbine vâsi bir meydan-ı celâdet ve imtihan buldu. Müteaddid muhârebeler icrâ ederek yalnız bizi değil düşmanlarını bile hayran bırakan bir iktidar ve azimle çalıştı; 8 Kânun-ı sânî 331'de vukû bulan şedîd ve hûn-rîz bir harbi düşman için elim ve müthiş, bizim için emsalsiz bir gâlibiyyetle tezyîn etti. Mahza kendi sebat ve şecâatiyle ihrâz olunan bu mühim zafer üzerine sevgili alayının mübarek bayrağı altın ve gümüş muhârebe madalyalarıyla taltif ve tezyin edilmiş, Fazıl Bey nâmı herkesin meshûr-ı hürmet ve muhabbeti olmuştur. Her ulaşdığı harbi şanla esâme ve zaferle ikmâl eden Hakkı Fazıl Bey vatanına medyûn olduğu hizmetleri ifâya muvaffakiyetinden dolayı pek büyük sevinçler hissetti. Bize gönderdiği mektuplarının her birisine Allah'ın himmetiyle iptidâ ettiği bu vazîfe uğrunda hayatını feda edeceğinden bahseder, dâima temenni-i şehâdet eylerdi. Şîrâne hamâset ve şecâatini mütevâzi ve necîp etvârıyla setreden Fâzıl Bey rûhâni bir sevinçle harpten harbe koşar. Zaferden zafere, şandan büyüklüğe yükseliyordu. Nihayet Irak vukûât-ı harbiyyesinin mühim ve zîşân eserlerinden biri olan yirmi yedi mart harbinde hüdâpesendâne bir gayret ve besâletle çalıştı. Kahraman süngülerimizin huzûr-ı heybet ve dehşeti önünde dûçâr-ı hezimet olan makhûr ve perîşan düşmanı takib ve tarassud ederken o pek sevdiği sancağının kırmızı ve nurlu gölgeleri altında can verdi. Ve bu sûretle serâpâ kan ve ateşten ibaret hayat mücâhedesine muhteşem bir hâtime çekdi. Muazzez ve şanlı bir hayattan, kanlı ve sessiz bir ölüme geçen şehid Fâzıl Bey aralıklarından kan sızan tabutuyla semâ-yi ebediyyete revân olurken o melâl-engiz vaz-ı pür-sükûn ve heybetiyle bize son bir nasîhat ve takîb edilecek bir tarîk-i hidâyet ve selâmet gösterdi: Benim gibi olmaya çalışınız!

Bu mümtaz ve faal askere ne mutlu ki hepimiz için mukarrer olan ölüm ona vazifesi başında, silahı elinde mülâkî oldu. Ben bu kıymetli şehidin hatıra-ı muazzezine ithaf-ı ta'zîmât ederken müşa'şa hayat ve bu muazzam memât için gıptalar taşıyorum.

İdâremize gönderilen bir mektuptan *

شهید حقی فاضل بك [*]

MÜBAREK ŞEHİDLERİMİZ

Y107 T1 Kumandanı Vekili Kıdemli Yüzbaşı Yusuf Efendi. (12 Kanun-ı sani 330)

Y36 T4 Kumandanı Binbaşı Abdülkadir Bey (1 Haziran 331)

Y60 t1 Kumandanı Binbaşı Recep Bey (25 Temmuz 331)

Erkân-ı Harb Miralayı Haci Tevfik oğlu İbrahim Edhem Bey Tarih-i şehadeti: (6 Kânun-ı sâni 330)

Y5 T3 K3 Kumandanı Yüzbaşı Tevfik Efendi (2 Haziran 331)

Y89 Yâveri Mülâzım-ı evvel Mehmed Sâib Efendi (19 Kânun-ı evvel 330)

Üçüncü Kolordu Menzil Etıbbâsından Mükellef Yüzbaşı Sedad Efendi (19 Mart 331)

Birinci Kolordu AçığındaYüzbaşı Tahir Efendi (27 Temmuz 332)

Y32 K6 Mülâzım-ı sânisi Mustafa Efendi (22 Haziran 331)

Y34 t2 K3 Zâbit Vekili Ekrem Mazhar Efendi (26 Kânun-ı evvel 331)

Y125 Yâveri Mülâzım-ı evvel Münif Efendi (11 Temmuz 331)

Eczacı Mülâzım-ı evvel Mustafa Nazif Efendi (31 Kânun-ı evvel 330)

Tabib Muavini Karaosman oğlu Şükrü Gündüz Efendi (10 Şubat 331)

Y27 K9 Mülâzım-ı sânisi Lütfi Efendi (15 Haziran 332)

Trabzon Jandarma Alayı Gümüşhane Taburu Korkut Takım Kumandanı Mülâzım-ı sâni Mustafa Efendi (22 Teşrin-i evvel 331)

Erzurumlu Jandarma Alayı Mükerrer Üçüncü Hudud Bölüğü Mülâzım-ı sânisi İbrahim Efendi (14 Kânun-ı sâni 331)

مبارك شهیدلریمز

ارکان حرب میرالایی حاجی توفیق اوغلی ابراهیم ادهم بك تاریخ شهادتی: (٦ کانون ثانی ٣٣٠)

ی ٦٠ ط ١ قومانداني بیکباشی رجب بك (٢٥ تموز ٣٣١)

ی ٣٦ ط ٤ قومانداني بیکباشی عبدالقادر بك (١ حزیران ٣٣١)

ی ١٠٧ ط ١ قومانداني وکیلی قدملی یوزباشی یوسف افندی (١٢ کانون ثانی ٣٣٠)

برنجی قول اردو آچیغنده یوزباشی طاهر افندی (٢٧ تموز ٣٣٢)

اوچنجی قول اردو منزل اطباسندن مکلف یوزباشی سداد افندی (١٩ مارت ٣٣١)

ی ٨٩ یاوری ملازم اول محمد صائب افندی (١٩ کانون اول ٣٣٠)

ی ٥ ط ٣ ك ٣ قومانداني یوزباشی توفیق افندی (٢ حزیران ٣٣١)

اجزاجی ملازم اول مصطفی لطیف افندی (٣١ کانون اول ٣٣٠)

ی ١٢٥ یاوری ملازم اول منیف افندی (١١ تموز ٣٣١)

ی ٣٤ ط ٢ ك ٣ ضابط وکیلی اکرم مظهر افندی (٢٦ کانون اول ٣٣١)

ی ٣٢ ك ٦ ملازم ثانیسی مصطفی افندی (٢٢ حزیران ٣٣١)

ارضروم ژاندارمه آلایی مکرر اوچنجی حدود بلوکی ملازم ثانیسی ابراهیم افندی (١٤ کانون ثانی ٣٣١)

طربزون ژاندارمه آلایی کموشخانه طابوری کورقوت طاقم قومانداني ملازم ثانی مصطفی افندی (٢٢ تشرین اول ٣٣١)

ی ٢٧ ك ٩ ملازم ثانیسی لطفی افندی (١٥ حزیران ٣٣٢)

طبیب معاونی قره عثمان اوغلی شکری کوندوز افندی (١٠ شباط ٣٣١)

Muhterem Kar'ilerimize:

1- 10 ve 11'inci sayılarımızda, mecmuamızın bir yıllık iştirak bedeli posta ücreti de dahil olduğu halde 25 kuruşa iblağ edilmiş olduğundan evvelce 15 kuruş göndererek 24 nüsha itibar edilen bir seneliğe abone olan zevatın fark-ı fiyat olarak yalnız yedi kuruş göndermeleri ve işbu farkı göndermeyenlere risalatın kat' edileceği ilan edilmişdi. Abonelerimizden bir kısmı işbu ilanımızı henüz nazar-ı dikkate alarak fark-ı mezkuru henüz irsal etmediklerinden on altıncı sayının neşrine kadar abonelerini ikmal etmeyen abonelerimize mezkur 16'ncı sayıdan itibaren mecmua gönderilmeyecek ve kayıdları kapadılacakdır.

2- Fark-ı fiyat irsal olunurken kayıd ve iade olunmak üzre abone makbuz senedlerinin de birlikde gönderilmesi ve sened gönderilemediği takdirde abone numrosunun iş'ârı katiyetle ihbar ve reca olunur.

Rus cephesinde alınan üseradan: Ordumuza gönüllü giden İslam kardaşlarımızın cihada iştirakleri

Abonelerimize:

1- Mecmuanın noksan sayılarını talebe veyahud ziyaından şikayete ve abone tecdidine veya adres tebeddülüne dair sebk edecek iş'arata bila teehhür cevab verebilmek için abone numrolarının işaret edilmesi reca olunur.

2- Mecmuanın şerait-i iştirası birinci sahifede muayyen ve muharrer olduğundan bedelinin suali veya teferruatı istilama dair olan muharrerata cevab i'ta edilemeyeceği.

3- Her sayı muntazaman postalara tevdi' edilmekde olduğundan noksan sayıların mevrud postalardan taharrî edilmesi lazımdır. İdaremizin bu hususda mesuliyet kabul etmeyeceği tekrar ilan olunur.

Taşra Bayilerimize:

Depozito akçesi hitam bulan bayilerimiz vakt ve zamanıyla para göndermediklerinden bi'l-mecburiye irsalata devam edilemeyeceğinden yazılan mektubların nazar-ı dikkate alınarak depozito akçelerini(n)muntazaman gönderilmesi reca olunur.

Sevkiyat-ı askeriyemizden: Vagonlara bindirilmiş nakliye arabaları

محترم قارئلريمزه:

١ — ١٠ و ١١ نجی صايیلرمزده ، مجموعه‌مزك بر ييللق اشتراك بدلی پوسته اجرتی‌ده داخل اولديغی حالده ٢٥ غروشه ابلاغ ايدلمش اولديغندن اولجه ١٥ غروش كوندره‌رك ٢٤ نسخه اعتبار ايديلن بر سنه‌لكه آبونه اولان ذواتك فرق فيئات اوله‌رق يالكز يدی غروش كوندرملری و اشبو فرقی كوندرميانلره ارسالاتك قطع ايديله‌جكی اعلان ايدلمشدی . آبونه‌لريمزدن بر قسمی اشبو اعلانمزی هنوز نظر دقته الدرق فرق مذكوری هنوز ارسال ايتمه‌دكلرندن اون آلتنجی صاينك نشرينه قدر آبونه‌لريني اكمال ايتمين آبونه‌لريمزه مذكور ١٦ نجی صايیدن اعتباراً مجموعه كوندريلميه‌جك وقيدلری قاپاديله‌جقدر .

٢ — فرق فيئات ارسال اولنوركن قيد و اعاده اولنمق اوزره آبونه مقبوض سندلرينك ده برلكده كوندريلمسی و سند كونده‌ريله‌مديكی تقديرده آبونه نومروسنك اشعاری قطعيتله اخبار و رجا اولنور .

روس جبهه‌سنده آلنان اسرادن : اردومزه كوكللی كيدن اسلام قرداشلريمزك جهاده اشتراكلری

آبونه‌لريمزه :

١ — مجموعه‌نك نقصان صايیلرينی طلب وياخود ضياعندن شكايته و آبونه تجديدينه ويا آدرس تبديله دائر سبق ايده‌جك اشعاراته بلا تأخر جواب ويره‌بيلمك ايچون آبونه نومرولرينك اشارت ايدلمسی رجا اولنور.

٢ — مجموعه‌نك شرائط اشتراكی برنجی صحيفه‌ده معين ومحرر اولديغندن بدلك سؤالی ويا تفرعاتی استعلامه دائر اولان محررانه جواب اعطا ايديله‌ميه‌جكی .

٣ — هر صايی منتظماً پوسته‌لره تودیع ايدلكده اولديغندن نقصان صايیلرك مورد پوسته‌لردن تحرّی ايدلمسی لازمدر. اداره‌مزك بو خصوصده مسئوليت قبول ايتمیه‌جكی تكراراً اعلان اولنور.

طشره بايیلريمزه :

ديپوزيتو آقچه‌سی ختام بولان بايیلريمز وقت وزمانيله پاره كوندرمدكلرندن بالمجبوريه ارسالاته دوام ايدلمه‌ميه‌جكندن يازيلان مكتوبلرك نظر دقته آلنه‌رق ديپوزيتو آقچه‌لرينی منتظماً كوندرلمسی رجا اولونور .

سوقيات عسكريه‌مزدن : واغونلره بيندرلمش نقليه آرابه‌لری

حرب مجموعه‌سی

ییل — ۲   صایی — ۱۵

ربیع الاول ۱۳۳۵   قانون اول ۱۳

فیاتی: ۱ غروش

استانبول و ولایات ایچون پوسته اجرتیده داخل اولدیغی حالده بر ییللق اشتراک بدلی ۲۵ غروش

اون بش کونده بر چیقار عسکری محاربه‌دن بحث ایدر رساله مصوره

اداره‌خانه: استانبول — جغال اوغلی قاپالی فرون سوقاغی نومرو ۱ (تلفون ۱۸۵۴)

اوزاق حرب جبهه‌لرینی تفتیشده: نیش شهرنده بلغار قوماندانی، باش قوماندان وکیلمزه بو یولدن کچن قطعاتمزه دائر نقل ایدرکن.